

การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามหลักสังกัด ๔
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑

A Studying the Relationship of the Sdministrators
with the Communities of opportunity Expansion Schools
according to Saṅgahavatthu 4 Nakhonpathom Primary
Education Service Area office 1

อนุชา ไผ่คงเงิน*

Anucha Faikhongngoen

อานนท์ เมธีวรฉัตร**

Anond Metheevachatra

วรกฤต เกื้อนช้าง***

Worrakrit Thuenchang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus, Thailand

E-mail: anu11132536@gmail.com

Received: May 18, 2026

Revised: June 16, 2026

Accepted: June 23, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาความเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังกัด ๔ (๒) เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน

* นายอนุชา ไผ่คงเงิน Mr.Anucha Faikhongngoen. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ Master of Education (Buddhist Educational Administration) Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya Universit, Nakhon Sawan Campus

** ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร Asst.Prof.Dr.Anond Metheevarachatra. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

*** รศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง Assoc.Prof.Dr.Worrakrit Thuenchang. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ๑๙๑

ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๐ คน ได้มาโดยเปิดตารางเครชีและมอร์แกน การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพความสัมพันธ์ผู้บริการกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๙ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า (๑) ความเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.42) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุน (๒) ผลเปรียบเทียบความเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑) การเข้าร่วมกับชุมชน ๒) การมีจิตสาธารณะต่อกิจกรรมชุมชน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๕ จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา; ชุมชน; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา; หลักสังคหวัตถุ ๔

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the relationship conditions between school administrators and the communities in educational opportunity expansion schools according to the Four Sangahavattu principles, and (2) to opinions regarding the relationship between school administrators and the communities, classified by personal status factors including gender, age, position, educational level, and work experience. This study employed quantitative research methods. The sample group consisted of 210 participants, selected using the Krejcie and Morgan table and simple random sampling. The research instrument was a questionnaire on the relationship conditions between administrators and the community in educational opportunity expansion schools based on the Four Sangahavattu principles. The statistics used for

data analysis included percentage, mean, standard deviation, and t-test or one-Way ANOVA.

Results of the research: (1) The overall state of relationships between school administrators and the communities was at a high level. When considering individual aspects, Public Relations had the highest mean, followed by Community Services, while Receiving Support and Assistance had the lowest mean. (2) The comparison of relationships between school administrators and the communities based on the Four Sangahavatthu—classified by gender, age, experience, and position—showed no statistically significant differences at the .05 level. Therefore, the results did not support the established hypothesis

Keywords: Relationship of the Sdministrators; Communities;
Opportunity Expansion Schools; the Four Sangahavatthu principles.

บทนำ

ในบริบทการพัฒนาของประเทศไทยการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมต่อสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกโดยสภาวะการณ์ด้านการศึกษาของประเทศไทย ในช่วงที่ผ่านมายังคงมีข้อจำกัดในหลายมิติ กล่าวคือ ด้านคุณภาพของการศึกษาผลการประเมินการศึกษาในภาพรวมทั้งระดับชาติและนานาชาติ ยังอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงและควรได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนขณะที่โครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษามีขนาดใหญ่ส่งผลให้ขาดการบูรณาการกันอย่างแท้จริงในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงเน้นเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะส่งผลให้ผู้เรียนขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนในภาพรวมยังคงมีความเหลื่อมล้ำสูง ผู้เรียนได้เข้าเรียนไม่ครบทุกคนมีปัญหาการออกกลางคัน ระหว่างเรียนนอกจากนี้ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทั้งผู้พิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมรวมทั้งมีความแตกต่างในเชิงคุณภาพ ของแต่ละโรงเรียน ทั้งเรื่อง ขนาด ที่ตั้ง ผู้บริหาร ครู และสื่อการเรียนการสอน การใช้ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในการเข้าถึงสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพยิ่งทำให้โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษามีความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น^๑ ดังนั้น แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากำหนด

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐), (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๖๕), หน้า ๕๔๕.

วัตถุประสงค์สำคัญของการดำเนินงานไว้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรมีความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของรูปแบบการจัดการศึกษาตลอดจนเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและยั่งยืน^๒

ผู้บริหารหรือผู้นำหรือผู้จัดองค์การ หรือหัวหน้างาน ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตามย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของการดำเนินงานในองค์การขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยโดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้ว่าการจัดองค์การในบางกรณีอาจยังไม่เป็นระบบหรือมีความเรียบร้อยสมบูรณ์นัก แต่หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีภาวะผู้นำที่ดี ตลอดจนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานขององค์การประสบผลสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงได้เหมาะสมผู้บริหารหรือผู้นำจำเป็นต้องมีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากความสำเร็จของการดำเนินงานในทุกด้านขององค์การล้วนขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่วินิจฉัย สั่งการ ตลอดจนตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะการบริหาร ภาวะผู้นำ คุณธรรมจริยธรรม และความสามารถในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ เพื่อส่งเสริมให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารหรือผู้นำนั้นควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำคุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการและคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นระบบการบริหารจัดการที่ต้องอาศัยประสิทธิภาพควบคู่กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่วางไว้^๓

^๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๔), หน้า ๕๔๕.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๒), หน้า ๕.

บ้าน วัด และ โรงเรียน สามเสาหลัก ที่ประสานกันเป็นแกนหลักในการพัฒนา ไม่ว่า โลก สังคม และสิ่งแวดล้อม จะเปลี่ยนไป แต่หลักแห่ง “ บวร ” ยังเป็นสามประสานที่มั่นคง “ บวร ” เปรียบเหมือน คำสอนของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “ อกาลิโก ” ที่สามารถปฏิบัติได้ และ ให้ผลได้โดยไม่จำกัดเวลา ไม่ว่าสังคมจะก้าวกระโดด ไปอย่างไร บ้าน วัด โรงเรียน ยังคงความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันและช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ ทั้งสองฝ่ายคือประโยชน์กับโรงเรียนและประโยชน์ต่อชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร โรงเรียน สอดคล้องกับปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ หลักการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กล่าวคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ สถาบันสังคมอื่นนอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิ ในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยและพัฒนาความเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และสังคม รวมทั้งบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ ชาติได้อย่างเหมาะสมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนารากิจของโรงเรียนดังนั้นงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับ ชุมชน ซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับโดยโรงเรียน จะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชน มีความรู้สึกร่วมกัน และความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียนยินดีให้การสนับสนุนในกิจการ ของโรงเรียนและ โรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดและพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ^๕

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จึงเป็น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การละเลย หรือไม่ให้ความสำคัญต่อชุมชนย่อมเป็นการมองข้ามทรัพยากรอันมีคุณค่าที่สามารถสนับสนุนและ เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง

^๕ “บ้าน วัด โรงเรียน หัวใจหลักพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริในหลวงรัชกาลที่ ๙”, วารสารสยามรัฐ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://siamrath.co.th/n/268995> [๘ มกราคม ๒๕๖๘].

โรงเรียนกับชุมชนจึงนับเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่มีความซับซ้อนและมีความสำคัญสูงประการหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร

หลักสังคหวัตถุ ๔ ถือเป็นหลักธรรมที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างความสามัคคีในองค์กร สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดหลักทาน จะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนางานและบุคลากร หลักปิยวาจาช่วยส่งเสริมการสื่อสารที่ดี ลดความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ หลักอหิงสกาช่วยทำให้ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ส่วนหลักสมานัตตตาช่วยให้ผู้บริหารวางตนอย่างเหมาะสม มีความเสมอภาค และปฏิบัติต่อทุกฝ่ายด้วยความ เป็นธรรม ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การบริหารโดยยึดหลักสังคหวัตถุ ๔ จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่าย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน^๕

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมตามกรอบของนโยบาย มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี คุณภาพ และประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนมีการประสานงานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้บริการและพัฒนาการศึกษาโดยสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การให้ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ ของครูในโรงเรียน ฝ่ายเดียว โรงเรียนจึงต้องร่วมมือกับชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนทั้งวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือความมั่นใจ ความนิยมให้ เกิดขึ้นในชุมชน^๖

^๕ ยรรยง เกลี้ยงกลม และ พระครูวุฒิชัยการโกศล, “สังคหวัตถุ ๔ : หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อการบริหาร ทรัพยากรบุคคล ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน,” มจร สุรนารีสาร ๔, ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๗), หน้า ๔.

^๖ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙), (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔), หน้า ๙๐.

จากความเป็นมาดังกล่าว การศึกษาความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อ การบริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญเป็นงานที่ยากที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ อีกทั้งงานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารครูและผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนในการบริหาร ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนส่งเสริมความเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุม เขต ๑

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑. การเข้าร่วมกับชุมชน ๒.การมีจิตสาธารณะต่อกิจกรรมชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของครู ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ (๑) การเข้าร่วมกับชุมชน (๒) การมีจิตสาธารณะต่อกิจกรรมชุมชน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นรูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ จำนวน ๔๔๗ คน

กลุ่มตัวอย่าง :การกำหนดหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มหลายขั้นตอน ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๑๐ คน

เครื่องมือการวิจัย :เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการสร้างข้อคำถาม แบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating scale)

๓. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบแนวคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำนวน ๔๘ ข้อ

๔. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข เนื้อหา ภาษา สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ

๕. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงข้อเสนอนี้จากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๔๘ ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน ๓ คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงให้เหมาะสม

๖. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่

๗. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน ๔๘ ข้อ โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๘. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๒ คือ โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม และโรงเรียนวัดโพธิ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ระหว่างวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๕ เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าเท่ากับ ๐.๙๙

๙. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของความคิดเห็นที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ รวมทั้งเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน ๓๐ คน เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องแล้วจึงนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะ ทำการศึกษา ดังที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษานี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒) ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ผ่านช่องทางการตอบแบบสอบถามออนไลน์จาก Google Form ระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๙

๓) ศึกษาแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จาก Google Form โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับทั้งหมด ๒๑๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบคำบรรยาย

ในการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑

๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

๔) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนต่อการสร้างความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

๑. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการศึกษา

๑.๑ หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม

๑.๒ หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

๒. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

๒.๑ ค่าร้อยละ (%)

๒.๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

๒.๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

๓.๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test

๓.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑. การเข้าร่วมกับชุมชน ๒.การมีจิตสาธารณะต่อกิจกรรมชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัย

๑. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศพบว่าเพศชายจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๖ เพศหญิงจำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๔ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ ปริญญาตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๑ ปริญญาโท จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๕ ปริญญาเอก จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๔

จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๕ ครูผู้สอน จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓๘ ประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๕ ผู้นำชุมชนจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๕ จำแนกตามอายุพบว่า อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๓ อายุ ๓๐ - ๔๕ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕๗ มากกว่า ๔๕ ปี จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐

๒. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑

ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับมาก ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารรักษามาตรฐานของข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอตามแผนงานไม่ใช่เฉพาะเมื่อเกิดปัญหาหรือมีกิจกรรมสำคัญเท่านั้น ผู้บริหารแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจต่อบุคลากร นักเรียน หรือผู้มีส่วนร่วมผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์อย่างเปิดเผย ส่วนข้อที่อยู่อันดับต่ำสุด ๓ อันดับ คือ ผู้บริหารให้ข้อมูลที่ครอบคลุมถึงโอกาสหรือช่องทางที่ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ผู้บริหารประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความรู้หรือทักษะในการเลี้ยงดูบุตร/การศึกษาแก่ผู้ปกครอง

๒) ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารใช้ภาษาที่สุภาพเป็นกันเอง และให้เกียรติในการสื่อสารกับทุกภาคส่วนในชุมชน ผู้บริหารมีการแบ่งปันทรัพยากรของโรงเรียน (เช่น สถานที่, อุปกรณ์) เพื่อประโยชน์ของชุมชน ผู้บริหารใช้การสื่อสารที่ชัดเจน สร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ในการประชุมหรือการให้ข้อมูลแก่ชุมชน ส่วนข้อที่อยู่อันดับต่ำสุด ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารนำครูและนักเรียนจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผู้บริหารทำงานร่วมกับชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและนักเรียน ผู้บริหารสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๓) ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการยกย่องหรือให้เกียรติคณะกรรมการฯ ที่ได้อุทิศตนและให้การสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ผู้บริหารใช้ภาษาที่ให้เกียรติสุภาพ และสร้างสรรค์ในการสื่อสารทั้งในและนอกการประชุมคณะกรรมการฯ ผู้บริหารแสดงความชื่นชม

และขอบคุณต่อความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ อย่างจริงใจ ส่วนข้อที่อยู่อันดับต่ำสุด ๓ อันดับ ได้แก่ มีการแบ่งปันทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการประชุม/กิจกรรม ผู้บริหารนำมติและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ไปสู่การปฏิบัติอย่างรวดเร็ว และเป็นรูปธรรม ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะกรรมการฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๔) ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารแสดงความขอบคุณด้วยวาจาที่อ่อนโยนและจริงใจ ต่อผู้ให้การสนับสนุนทุกระดับ ผู้บริหารคงไว้ซึ่งความประหลาดใจและมาตรฐานการบริหารงานที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ชุมชนมั่นใจในการให้การสนับสนุน ผู้บริหารจัดการการรับและใช้ประโยชน์จากการสนับสนุนของชุมชนด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จริงใจ ส่วนข้อที่อยู่อันดับต่ำสุด ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารวางตนเป็นกันเองและเสมอภาคกับคนทุกระดับในชุมชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน เพื่อเพิ่มช่องทางในการรับการสนับสนุนที่หลากหลาย ผู้บริหารยินดีและเปิดรับการสนับสนุนด้านบุคลากรที่มีความรู้/ทักษะพิเศษจากชุมชนเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน

๓. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามตัวแปรต่างๆ สรุปได้ดังนี้

๑) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชาย คนและเพศหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

๒) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

๓) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามประสบการณ์ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธ สมมุติฐาน

๔) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

๕) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกับชุมชน ผู้ที่มีระดับการเข้าร่วมกับชุมชน น้อย ปานกลาง มากที่สุด มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

๖) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยสิ่งแวดล้อมการมีจิตสาธารณะต่อกิจกรรมชุมชนคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

๑. สภาพความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย อภิปรายผลดังนี้

๑) ด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะงานบริหารด้านประชาสัมพันธ์ของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน มีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับชุมชน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนพร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมและการมีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ งานวิจัยของ โอลสัน (olson)^๓ ได้ทำวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชน และความเข้าใจ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐ ๔ รัฐ ทางตะวันออกกลาง ผลการวิจัยระบุว่าทำงาน ประชาสัมพันธ์ที่จะเกิดประโยชน์

^๓ Olson. Wade Robert, "School Principals in Four Midwestern States", *Dissertation Abstracts International*, Vol.27 No.50 (1989) : 268.

สูงสุด คือการประชุมครูและผู้บริหาร และการทำคู่มือโรงเรียน ขณะที่การพิมพ์นิตยสารให้ประโยชน์น้อยที่สุด การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การทำจดหมายข่าว

๒) ด้านการให้บริการชุมชน ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน มีการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ช่วยเสริมทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน โดยชุมชนเห็น ประโยชน์จากการร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับงานวิจัย จริยพร แดงชุด^๔ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา ๓ และเขตการศึกษา ๔ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยแจกเอกสารให้คณะครู นักเรียน คณะกรรมการและ ผู้ปกครองทราบล่วงหน้าพร้อมขอความร่วมมือจัดทำปฏิทินดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนบาง กิจกรรม มีการมอบหมายให้ครูที่มีความเหมาะสมดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจการ ปฏิบัติงานกับชุมชนนางบประมาณรายได้ของโรงเรียนมาใช้ในการดำเนินการมาก ได้แก่ การให้ชุมชน ใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน การจัดโครงการ อนุรักษ์ต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชนการมอบหมายเอกสารเกี่ยวกับระเบียบ บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้คณะกรรมการศึกษาด้วยตนเอง การเชิญผู้มีความรู้ความสามารถของกลุ่มบุคคล ชุมชน มูลนิธิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและประชาชน การส่งนักเรียนเข้าประกวดผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

๓) ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งเป็นเพราะ สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อความอยู่รอดในสังคม อย่างไรก็ตาม การศึกษายังคงเผชิญกับปัญหาหลายด้านทั้งในเรื่องการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและไม่คุ้มค่า การศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหา ของชุมชนได้อย่างเต็มที่ ชุมชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ถือเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายใน สังคมที่จะร่วมกันบริหารการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ประชาชน และสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อให้ประชาชนที่เป็นตัวแทนขององค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมในการจัด

^๔ นวลพรรณ บุญตัน, “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา ๓ และเขตการศึกษา ๔”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙),บทคัดย่อ.

การศึกษาของโรงเรียน โดย กำหนดบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับ ติดตาม และเสนอแนะ ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนในการจัดการศึกษา และให้มี การประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ด้วยเหตุนี้ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมี ความสำคัญ อย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัย มัลลิกา แก้วจ้อน^๙ ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑ พบว่า ด้านงานเกี่ยวกับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อยู่ในระดับมาก

๔. ผลการศึกษาพบว่าด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุน โดยรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับมากที่สุดนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน มีการสร้าง ช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนช่วยเสริมทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน โดยชุมชนเห็น ประโยชน์จากการร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับงาน วิจัย จริยพร แดงชุด^{๑๐} ได้ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย ๗ พบว่า ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุน จากชุมชน อยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด

๒. ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้นโยบายและแผน พัฒนาการศึกษาคงเดิมด้วยกัน โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีโครงสร้าง การบริหารงานที่เน้นการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมประกอบกับการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและครู ในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม นักเรียนและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล และรับทราบสภาพปัญหาพร้อมกันอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษณา สี^{๑๑} ได้ศึกษา

^๙ มัลลิกา แก้วจ้อน, “สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา ๒๕๖๖), บทคัดย่อ.

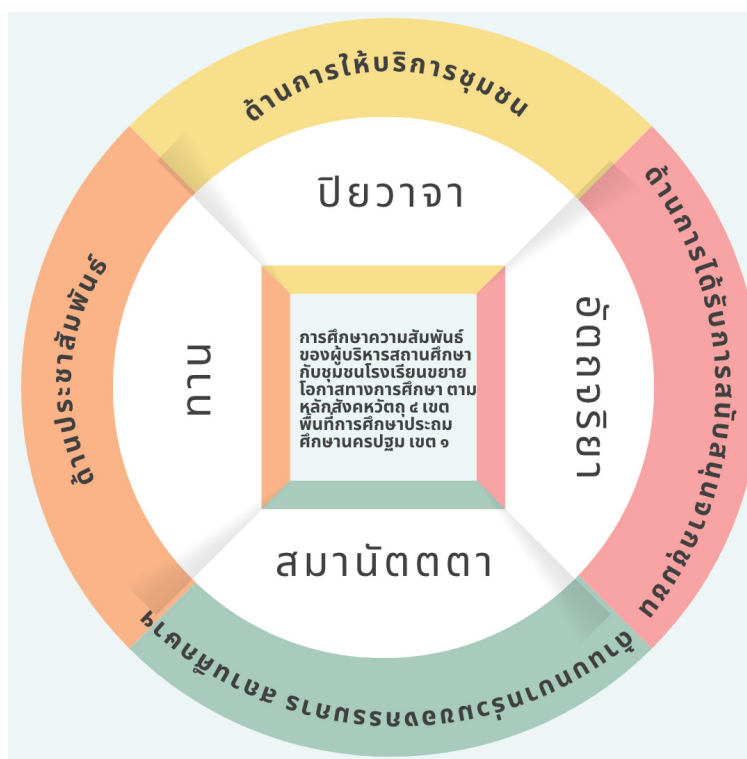
^{๑๐} จริยพร แดงชุด, “แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของ ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เครือข่าย ๗”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), บทคัดย่อ.

^{๑๑} กฤษณา สี. “ การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์”, วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๖, (มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๓๑๕ – ๓๒๖.

วิจัย การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอปงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการให้บริการชุมชน (๒) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน (๓) ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (๔) ด้านประชาสัมพันธ์ ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ ๔^{๑๒} เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังนี้

^{๑๒} ที.ปา.๑๑/๒๑๐/๑๗๐.

วงกลมขั้นที่ ๑ การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑

วงกลมขั้นที่ ๒ คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ (๑) ทาน คือ การให้การเสียสละการสนับสนุนทรัพยากรและโอกาส (๒) ปิยวาจา คือ การพูดจาไพเราะและการสื่อสารที่ดีสร้างความเข้าใจและความเชื่อใจ (๓) อตถจริยา คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและการร่วมมือร่วมใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (๔) สมานัตตตา คือการวางตนเสมอภาคยอมรับความแตกต่างสร้างความสามัคคี

วงกลมขั้นที่ ๓ คือ ความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ **ด้านการให้บริการชุมชน** คือ โรงเรียนได้มีการให้บริการชุมชนโดยได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งมาของท้องถิ่น โรงเรียน ให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนาม กีฬาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้ เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ

ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนโดย ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วย ความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ โรงเรียนได้ประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายโดยมีการรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

ด้านประชาสัมพันธ์ คือ การสื่อสารเป็นปัจจัยนำที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือการให้บริการและการมีส่วนร่วม ขณะที่การรับความช่วยเหลือเป็นปัจจัยสนับสนุน ซึ่งองค์ความรู้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษางานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติงานตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้เกิดการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบสามารถปฏิบัติตามแนวนโยบายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ส่งผลทำให้สถานศึกษามีการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน

๒. ผู้บริหารควรมีการวางแผนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะทำให้อัตุประสงค์สัมฤทธิ์ผลไวล่วงหน้า ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร ทำเมื่อไหร่และกำหนดว่าใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่ใด เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน การวางแผนที่ดีจะต้องมุ่งลดผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในองค์การทั้งระยะสั้นและระยะยาว

๓. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้ภาวะผู้นำในการกำหนดทิศทางมุ่งใจให้คนทำงาน การติดตามการช่วยเหลือพัฒนาการให้ขวัญกำลังใจ รวมทั้งการให้คำแนะนำและนิเทศติดตามผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางแผนไว้

๔. ผู้นำควรมีความสามารถในการทำงานจนเป็นที่ยกย่อง ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำที่ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจและต้องสามารถทำให้อัตุประสงค์ขององค์การเป็นไปตามที่กำหนดไว้ รวมถึงการกำหนดนโยบายพื้นฐานของรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี และการเรียนรู้ ปณิธาน จิตสำนึก ตลอดจนค่านิยมที่พึงงามที่มีต่อชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างๆที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น

๒. ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนในด้านการบริการสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

๓. ควรศึกษาการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น
๒. ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ
๓. ควรศึกษาการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องและ ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙).** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔.
- กฤษณา สี. “การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์”. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๓๑๕ – ๓๒๖.
- จริยพร แต่งชุด. “แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย ๗”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.
- นวลพรรณ บุญตัน. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา ๓ และเขตการศึกษา ๔”. **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- มัลลิกา แก้วจ้อน. “สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา, ๒๕๔๖.
- ยรรยง เกลี้ยงกลม และ พระครูวุฒิชัยการโกศล. “สังคหวัตถุ ๔ : หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน”. **วารสารมจรสุนาริสาร**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๗) : ๔.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **คู่มือศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๒.

olson. Wade Robert. "School Principals in Four Midwestern States". **Dissertation Abstracts International**. Vol. 27 No. 50 (1989) : 268.

บ้าน วัด โรงเรียน หัวใจหลักพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำรินในหลวงรัชกาลที่ ๙. **วารสารสยามรัฐ**.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://siamrath.co.th/n/268995> [๘ มกราคม ๒๕๖๘].